

การทดสอบประสิทธิภาพสารกำจัดวัชพืชเพื่อควบคุมแห้วหมูในถั่วเขียว
Efficacy of Some Herbicides on Control Purple Nutsedge
(*Cyperus rotundus* L.) in Mungbean

ภัทรพิชชา รุจิระพงศ์ชัย¹ คมสัน นครศรี¹ อมฤต ศิริอุดม² จิราลักษณ์ ภูมิไธสง³

^{1/} กลุ่มวิจัยวัชพืช สำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช

^{2/} กลุ่มบริหารศัตรูพืช สำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช

^{3/} ศูนย์วิจัยพืชไร่ชัยนาท สถาบันวิจัยพืชไร่และพืชทดแทนพลังงาน

รายงานความก้าวหน้า

การทดสอบประสิทธิภาพสารกำจัดวัชพืชเพื่อควบคุมแห้วหมูในถั่วเขียว ดำเนินการทดลองระหว่างเดือน ตุลาคม 2559-กันยายน 2560 ที่ศูนย์วิจัยพืชไร่ชัยนาท พบว่าการพ่นสารกำจัดวัชพืช diclosulam 84% WG และ imazapic 24% SL เป็นพิษต่อการงอกของถั่วเขียวเล็กน้อยทำให้ถั่วเขียวงอกช้ากว่าปกติ แต่เมื่อมีการให้น้ำและใส่ปุ๋ย ถั่วเขียวสามารถเจริญเติบโตได้ตามปกติ และการพ่นสารกำจัดวัชพืช diclosulam 84% WG, imazapic 24% SL, imazethapyr 5.3% SL และ imazapic 24% SL+ imazethapyr 5.3% SL สามารถควบคุมแห้วหมูได้ดีถึงระยะ 30 วันหลังพ่นสาร ยกเว้นกรรมวิธีพ่นสารกำจัดวัชพืช diclosulam 84% WG สามารถควบคุม แห้วหมูได้ ยาวนานถึง 60 วันหลังพ่นสารกำจัดวัชพืช มีผลทำให้จำนวนต้นและน้ำหนักแห้งวัชพืชลดลง 2) ศึกษาประสิทธิภาพสารกำจัดวัชพืชประเภทหลังวัชพืชงอก พ่นระหว่างแถว พบว่า ทุกกรรมวิธีการพ่นสารกำจัดวัชพืชไม่พบความเป็นพิษต่อถั่วเขียว ที่ระยะ 30 วันหลังพ่นสาร การพ่นสารกำจัดวัชพืช glyphosate isopropylammonium 48% W/V SL สามารถกำจัดวัชพืชประเภทใบแคบ ใบกว้าง และ กก ได้ดี ถึงระยะ 60 วันหลังพ่นสาร ในขณะที่สาร cafentrazone ethyl 40% WG halosulfuron methyl 75% WG และ chlorimuron ethyl 10% WP สามารถกำจัดแห้วหมู และวัชพืชประเภทใบกว้างได้ดี แต่ไม่สามารถกำจัดวัชพืชประเภทใบแคบได้ มีผลทำให้จำนวนต้นวัชพืชและน้ำหนักแห้งวัชพืชลดลง แต่ทุกกรรมวิธีที่มีการพ่นสารกำจัดวัชพืชทำให้จำนวนต้นและน้ำหนักแห้งวัชพืชลดลง แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกรรมวิธีไม่กำจัดวัชพืช

รหัสการทดลอง 01-15-59-02-00-03-59

คำนำ

แห้วหมู (Purple nutsedge) มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Cyperus rotundus* L. อยู่ใน family Cyperaceae เป็นวัชพืชที่ข้ามปีที่สำคัญอันดับหนึ่งของโลก เนื่องจากมีความสามารถในการขยายพันธุ์ได้มาก ทนต่อสภาพแวดล้อมได้ดี ทำให้การป้องกันกำจัดได้ยากและมีปัญหาในพืชปลูกหลายชนิด (Holm *et al.*, 1977) การปลูกพืชไร่ พืชผัก สวนไม้ผล มักจะพบปัญหาของแห้วหมูขึ้นแย่งเบียดเบียนเสมอ และปัจจุบันยังพบว่าแห้วหมูเริ่มแพร่ระบาดอย่างรวดเร็วในแปลงปลูกพืชไร่ โดยเฉพาะแปลงปลูกถั่วเขียว ทั้งนี้ อาจเกิดจากส่วนขยายพันธุ์ของแห้วหมูข้างแปลงกระจายลง เมื่อทำการเตรียมแปลงเท่ากับเป็นการช่วยกระจายของส่วนขยายพันธุ์ได้มากขึ้น (กลุ่มวิจัยวัชพืช, 2554) การจัดการแห้วหมูในถั่วเขียวอาจทำได้ทั้งวิธีการเตรียมดินก่อนปลูก การใช้ไฟเผาก่อนปลูก การใช้วัสดุคลุมดิน และการใช้แรงงาน เกษตรกรต้องสิ้นเปลืองแรงงานในการถอนกำจัดวัชพืชเป็นอย่างมาก ซึ่งจัดเป็นต้นทุนการผลิตส่วนหนึ่งที่ค่อนข้างสูง อย่างไรก็ตาม พบว่าเกษตรกรนิยมใช้สารกำจัดวัชพืชเพื่อป้องกันกำจัดวัชพืช เนื่องจากเป็นวิธีที่สะดวก ง่าย และรวดเร็ว กลุ่มวิจัยวัชพืช (2554) ได้แนะนำการใช้สาร imazethapyr อัตรา 16-20 กรัม (ai)/ไร่ สามารถควบคุมแห้วหมู และกกทราย Brecke *et al.*, (2005) ได้ใช้สาร s-metolachlor ก่อนการงอกของแห้วหมู พบว่า สามารถลดจำนวนต้นและหัวของแห้วหมูลงได้ 65 และ 69 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ หรือการใช้ s-metolachlor ก่อนงอกและตามด้วยสาร sulfentrazone หรือ MSMA หลังงอก สามารถลดจำนวนแห้วหมูลงได้ 80 เปอร์เซ็นต์ และการใช้สาร halosulfuron และ imazquin สามารถลด แห้วหมูลงได้ 52 และ 59 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ ปัจจุบันได้มีการพัฒนาสารกำจัดวัชพืชชนิดใหม่ที่มีประสิทธิภาพและครอบคลุมวัชพืชได้มากขึ้น จึงควรทดสอบประสิทธิภาพสารกำจัดวัชพืชเพื่อควบคุมแห้วหมูในถั่วเขียว เพื่อให้ได้ข้อมูลทางด้านประสิทธิภาพของสารกำจัดวัชพืชที่แนะนำ และได้สารชนิดใหม่ในการกำจัดแห้วหมูที่ไม่เป็นพิษต่อถั่วเขียว รวมทั้งใช้เป็นข้อมูลในการจัดทำคู่มือแนะนำสำหรับเกษตรกร หรือผู้สนใจต่อไป

วิธีดำเนินการ

อุปกรณ์

1. เมล็ดพันธุ์ถั่วเขียวพันธุ์ 84-1
2. สารกำจัดวัชพืช ได้แก่ diclosulam 84% WG, imazapic 24% SL, imazethapyr 5.3% SL, halosulfuron methyl 75% WG, sulfentrazone 48% SC, trifloxysulfuron-sodium 10% OD, chlorimuron ethyl 10% WP, glyphosate isopropylammonium 48% W/V SL, fomesafen 25% SL
3. ปุ๋ยเคมี 12-24-12
4. สารป้องกันกำจัดโรคและแมลง
5. เครื่องพ่นสารแบบโยกสะพายหลัง (knapsack sprayer) หัวพ่นรูปพัด
6. เครื่องชั่งตวงสารเคมี

7. ป้ายปักแปลง และถ่วงกระดาษ

วิธีการ

1. การศึกษาประสิทธิภาพสารกำจัดวัชพืชประเภทใช้ก่อนวัชพืชงอก

วางแผนการทดลองแบบ RCB จำนวน 4 ซ้ำ มี 10 กรรมวิธี ประกอบด้วย

1. diclosulam 84% WG	อัตรา 6.3 กรัม(ai.)/ไร่
2. imazapic 24% SL	อัตรา 19.20 กรัม(ai.)/ไร่
3. imazethapyr 5.3% SL	อัตรา 25.44 กรัม(ai.)/ไร่
4. halosulfuron methyl 75% WG	อัตรา 7.5 กรัม(ai.)/ไร่
5. sulfentrazone 48% SC	อัตรา 134.4 กรัม(ai.)/ไร่
6. sulfentrazone 48% SC + imazethapyr 5.3% SC	อัตรา 96+16.96 กรัม(ai.)/ไร่
7. sulfentrazone 48% SC + imazapic 24% W/V SL	อัตรา 96+14.4 กรัม(ai.)/ไร่
8. imazapic 24% SL+ imazethapyr 5.3% SL	อัตรา 14.4+19.96 กรัม(ai.)/ไร่
9. กำจัดวัชพืชด้วยแรงงาน (ที่ 30 วันหลังปลูก)	
10. ไม่กำจัดวัชพืช	

เตรียมแปลงโดยการไถพรวนให้ดินมีความละเอียด แบ่งแปลงย่อยขนาด 3X5 เมตร ระยะปลูก 50X20 เซนติเมตร หลังปลูกถั่วเขียว พ่นสารกำจัดวัชพืชตามกรรมวิธีที่ 1-10 โดยใช้เครื่องพ่นสารแบบโยกสะพายหลัง (knapsack sprayer) หัวพ่นรูปพัด ใช้อัตราน้ำ 80 ลิตรต่อไร่ และกำจัดวัชพืชด้วยมือหลังปลูก ที่ระยะ 30 วันหลังปลูก และให้น้ำทุก 7 วัน ใส่ปุ๋ยเกร็ดสูตร 25-5-5 อัตรา 20 กิโลกรัมต่อไร่ หลังปลูกถั่วเขียว 20 วัน

การป้องกันแมลงพ่นสารไตรอะโซฟอส 20 มิลลิลิตรต่อไร่ 20 ลิตร + คาร์โบซัลเฟน 20 มิลลิลิตรต่อไร่ 20 ลิตร+สารจับใบ 3 มิลลิลิตร ที่ระยะ 6 วันหลังปลูก และที่ระยะ 30 วันหลังปลูก พ่นสารกำจัดแมลงฟิวราซอน 40 มิลลิลิตรต่อไร่ 20 ลิตร + คลอไพริฟอส 40 มิลลิลิตรต่อไร่ 20 ลิตร+สารจับใบ 3 มิลลิลิตร

กำจัดวัชพืชด้วยแรงงานที่ 15 และ 30 วันหลังปลูก เก็บเกี่ยวผลผลิตถั่วเขียวเมื่ออายุ 55 วัน หลังปลูก

2. การศึกษาประสิทธิภาพสารกำจัดวัชพืชประเภทใช้หลังวัชพืชงอก

วางแผนการทดลองแบบ RCB จำนวน 4 ซ้ำ มี 11 กรรมวิธี ประกอบด้วย

1. imazapic 24% SL	อัตรา 24 กรัม(ai.)/ไร่
2. imazethapyr 5.3% SL	อัตรา 25.44 กรัม(ai.)/ไร่
3. halosulfuron methyl 75% WG	อัตรา 7.5 กรัม(ai.)/ไร่

4. cafentrazone ethyl 40% WG อัตรา 8 กรัม(ai.)/ไร่
5. chlorimuron ethyl 10% WP อัตรา 5 กรัม(ai.)/ไร่
6. trifloxysulfuron-sodium 10% OD อัตรา 13 กรัม(ai.)/ไร่
7. glyphosate isopropylammonium 48% W/V SL
อัตรา 336 กรัม(ai.)/ไร่
8. fomesafen 25% SL+ imazethapyr 24% SL
อัตรา 25+16.96 กรัม(ai.)/ไร่
9. imazapic 24% SL+ imazethapyr 5.3% SL
อัตรา 24+16.96 กรัม(ai.)/ไร่
10. กำจัดวัชพืชด้วยแรงงาน (ที่ 30 วันหลังปลูก)
11. ไม่กำจัดวัชพืช

เตรียมแปลงโดยการไถพรวนให้ดินมีความละเอียด แบ่งแปลงย่อยขนาด 3X5 เมตร ระยะปลูก 50X20 เซนติเมตร หลังปลูกถั่วเขียว พ่นสารกำจัดวัชพืชประเภทใช้ก่อนวัชพืชออก pendimethalin อัตรา 330 กรัมสารออกฤทธิ์ต่อไร่ (พ่นเพื่อกำจัดวัชพืชชนิดอื่น) ในกรรมวิธีที่ 1-11 เมื่อถั่วเขียวอายุได้ 7 วัน ถอนให้เหลือหลุมละ 2 ต้น และหลังการปลูกถั่วเขียว 14 วัน หรือวัชพืชมีจำนวนใบ 3-5 ใบ พ่นสารกำจัดวัชพืชตามกรรมวิธีที่ 1-9 ระหว่างแถวถั่วเขียว โดยใช้หัวครอบที่หัวพ่น ป้องกันไม่ให้สารสัมผัสกับยอดถั่วเขียว โดยใช้เครื่องพ่นสารแบบโยกสะพายหลัง (knapsack sprayer) หัวพ่นรูปพัด ใช้อัตราน้ำ 80 ลิตรต่อไร่ และกำจัดวัชพืชด้วยมือ ที่ระยะ 15, 30 วันหลังปลูก

การป้องกันแมลงพ่นสารไตรอะโซฟอส 20 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร+คาร์โบซัลเฟน 20 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร+สารจับใบ 3 มิลลิลิตร ที่ระยะ 6 วันหลังปลูก และที่ระยะ 30 วันหลังปลูก พ่นสารกำจัดแมลงฟิวราธอน 40 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร+คลอไพริฟอส 40 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร+สารจับใบ 3 มิลลิลิตร เก็บเกี่ยวผลผลิตถั่วเขียวเมื่ออายุ 55 วันหลังปลูก

ประเมินประสิทธิภาพการควบคุมวัชพืช: ให้คะแนนโดยวิธีประเมินด้วยสายตามระบบ 0-10 ตามลักษณะที่ปรากฏดังนี้ 0 = ควบคุมวัชพืชไม่ได้ 1-3 = ควบคุมได้เล็กน้อย 4-6 = ควบคุมได้ปานกลาง 7-9 = ควบคุมได้ดี และ 10 = ควบคุมได้สมบูรณ์

บันทึกข้อมูล 3 ครั้ง ที่ระยะ 15 30 และ 60 วัน หลังพ่นสารกำจัดวัชพืช แยกวัชพืชเป็นชนิด ประเภทวัชพืชใบแคบวงศ์หญ้า ประเภทใบกว้าง และประเภทกก

ประเมินความเป็นพิษของสารกำจัดวัชพืชต่อพืชปลูก ให้คะแนนโดยวิธีประเมินด้วยสายตามระบบ 0-10 ดังนี้ 0 = ไม่เป็นพิษต่อพืชปลูก 1-3 = เป็นพิษเล็กน้อย 4-6 = เป็นพิษปานกลาง 7-9 = เป็นพิษรุนแรง และ 10 พืชปลูกตาย ทำการบันทึกข้อมูล 3 ครั้ง ที่ระยะ 7 15 และ 30 วัน หลังพ่นสารกำจัดวัชพืช

สุ่มเก็บตัวอย่าง จำแนกชนิดและน้ำหนักแห้งวัชพืชจากทุกกรรมวิธี ๆ ละ 4 จุด แต่ละจุดมีขนาด 0.5x0.5 เมตร ที่ระยะ 30 วันหลังพ่นสารกำจัดวัชพืช โดยจำแนกชนิดวัชพืชเป็น ประเภทวัชพืชใบแคบวงศ์หญ้า ประเภทใบกว้าง และประเภทกก

การบันทึกข้อมูล

1. คะแนนประสิทธิภาพการควบคุม และความเป็นพิษของสารกำจัดวัชพืชต่อพืชปลูก
2. ชนิดวัชพืช และน้ำหนักแห้งของวัชพืช
3. บันทึกการเจริญเติบโตของถั่วเขียวด้านความสูงที่ระยะ 30 วันและก่อนเก็บเกี่ยว ผลผลิตของถั่วเขียว จำนวนกิ่ง จำนวนข้อ จำนวนฝักต่อต้น จำนวนเมล็ดต่อฝัก และน้ำหนัก 100 เมล็ด

เวลาและสถานที่ : ที่ศูนย์วิจัยพืชไร่ชัยนาท จังหวัดชัยนาท ระหว่างเดือน ตุลาคม 2559-กันยายน 2560

ผลและวิจารณ์ผลการทดลอง

1. การศึกษาประสิทธิภาพสารกำจัดวัชพืชประเภทใช้ก่อนวัชพืชงอก

วัชพืชที่พบในแปลงทดลอง แบ่งเป็นวัชพืชประเภทใบแคบ ได้แก่ หญ้านกสีชมพู (*Echinochloa colona* (L.) Link.) และหญ้าตีนนก (*Digitaria sanguinalis* (L.) Scop.) วัชพืชประเภทใบกว้าง ได้แก่ ผักเบี้ยหิน (*Trianthema portulacastrum* L.) ผักโขมหิน (*Boerhavia erecta* L.) และลูกใต้ใบ (*Phyllanthus amarus* Schum&Thonn.) และวัชพืชประเภทกก ได้แก่ แห้วหมู (*Cyperus rotundus* L.)

ความเป็นพิษของสารกำจัดวัชพืช

การประเมินความเป็นพิษของสารกำจัดวัชพืช ที่ระยะ 7 15 และ 30 วันหลังพ่นสาร พบว่าการพ่นสารกำจัดวัชพืช diclosulam 84% WG และ imazapic 24% SL เป็นพิษต่อการงอกของถั่วเขียวเล็กน้อย โดยทำให้ถั่วเขียวงอกช้ากว่าปกติ แต่เมื่อมีการให้น้ำและใส่ปุ๋ยให้กับถั่วเขียว สามารถเจริญเติบโตได้ตามปกติ (Table 1)

ประสิทธิภาพการควบคุมวัชพืช

การประเมินประสิทธิภาพการควบคุมวัชพืชของสารกำจัดวัชพืช diclosulam 84% WG สามารถควบคุมวัชพืชหญ้านกสีชมพู และผักเบี้ยหิน และแห้วหมู ได้ยาวนานถึง 60 วันหลังพ่นสาร ขณะที่กรรมวิธีพ่นสารกำจัดวัชพืช imazapic 24% SL, imazethapyr 5.3% SL และ imazapic 24% SL+ imazethapyr 5.3% SL สามารถควบคุมแห้วหมูได้ดีถึงระยะ 30 วันหลังการพ่นสาร (Table 2)

จำนวนต้นและน้ำหนักแห้งวัชพืช

การสุ่มนับจำนวนต้นเพื่อหาน้ำหนักแห้งวัชพืช ที่ระยะ 30 วันหลังพ่นสาร พบว่า ทุกกรรมวิธีที่พ่นสารกำจัดวัชพืช มีจำนวนต้นแห้วหมูลดลงแตกต่างจากกรรมวิธีไม่กำจัดวัชพืช และ

กรรมวิธีพ่นสารกำจัดวัชพืชยังสามารถควบคุมวัชพืชประเภทใบแคบ และประเภทใบกว้างได้ดีเช่นกัน (Table 3) ด้านน้ำหนักแห้งวัชพืช พบว่า ให้ผลไปในทิศทางเดียวกันกับจำนวนต้นวัชพืช การพ่นสารกำจัดวัชพืชทุกกรรมวิธีให้น้ำหนักแห้งเหี่ยวลดลง ซึ่งไม่แตกต่างจากการกำจัดวัชพืชด้วยแรงงานคน แต่น้อยกว่าการไม่กำจัดวัชพืชอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Table 4)

ผลสารกำจัดวัชพืชต่อองค์ประกอบผลผลิตของถั่วเขียว

ความสูงที่ระยะ 30 วันหลังพ่นสาร พบว่า การพ่นสารกำจัดวัชพืช imazethapyr 5.3% SL มีความสูงถั่วเขียวมากที่สุด และการพ่นสารกำจัดวัชพืช diclosulam 84% WG มีความสูงถั่วเขียวน้อยที่สุด เนื่องจากในระยะแรกสารดังกล่าวมีผลต่อการงอกของถั่วเขียวทำให้งอกช้า แต่เมื่อมีการใส่ปุ๋ยและให้น้ำสามารถเจริญเติบโตได้ตามปกติ (Table 5)

จำนวนฝักต่อต้น พบว่าการพ่นสารกำจัดวัชพืช imazethapyr 5.3% SL และการพ่นสารกำจัดวัชพืช diclosulam 84% WG มีจำนวนฝักต่อต้นมากที่สุด แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกรรมวิธีไม่กำจัดวัชพืช (Table 5)

จำนวนเมล็ดต่อต้น พบว่า การพ่นสารกำจัดวัชพืช imazapic 24% SL มีจำนวนเมล็ดต่อฝักมากที่สุด แต่ไม่แตกต่างทางสถิติกับการพ่นสาร imazethapyr 5.3% SL, halosulfuron methyl 75% WG และ imazapic 24% W/V SL+ imazethapyr 5.3% W/V SL (Table 5)

ในด้านผลผลิต พบว่า กรรมวิธีพ่นสารกำจัดวัชพืช imazethapyr 5.3% SL มีผลผลิตมากที่สุด แต่ไม่แตกต่างทางสถิติกับการพ่นสาร diclosulam 84% WG imazethapyr 5.3% SL, halosulfuron methyl 75% WG และ imazapic 24% W/V SL+ imazethapyr 5.3% W/V ซึ่งได้ผลผลิตเฉลี่ย 306, 294, 293, 299 กิโลกรัมต่อไร่ มากกว่าและแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกรรมวิธีไม่กำจัดวัชพืช ที่มีผลผลิต 178 กิโลกรัมต่อไร่ (Table 5)

2. การศึกษาประสิทธิภาพสารกำจัดวัชพืชประเภทใช้หลังวัชพืชงอก

วัชพืชที่พบในแปลงทดลอง แบ่งเป็นวัชพืชประเภทใบแคบ ได้แก่ หญ้านกสีชมพู (*Echinochloa colona* (L.) Link.) และหญ้าตีนนก (*Digitaria sanguinalis* (L.) Scop.) วัชพืชประเภทใบกว้าง ได้แก่ ผักเบี้ยหิน (*Trianthema portulacastrum* L.) ผักโขมหิน (*Boerhavia erecta* L.) และลูกใต้ใบ (*Phyllanthus amarus* Schum&Thonn.) และวัชพืชประเภทกก ได้แก่ เหี่ยวหมู (*Cyperus rotundus* L.)

ความเป็นพิษของสารกำจัดวัชพืช

การประเมินความเป็นพิษของสารกำจัดวัชพืช ที่ระยะ 7 และ 15 วันหลังการพ่นสาร พบว่า ทุกกรรมวิธีการพ่นสารกำจัดวัชพืชพบความเป็นพิษต่อถั่วเขียว เล็กน้อยที่ใบล่าง เมื่อมีการใส่ปุ๋ยและให้น้ำถั่วเขียวมีการเจริญเติบโตที่เป็นพิษจะหลุดร่วงและถั่วสามารถเจริญเติบโตได้ตามปกติเมื่อเปรียบเทียบกับกรรมวิธีไม่กำจัดวัชพืช (Table 6)

ประสิทธิภาพการควบคุมวัชพืช

การประเมินประสิทธิภาพการควบคุมวัชพืชที่ระยะ 15, 30 และ 60 วันหลังพ่นสาร พบว่าการพ่นสารกำจัดวัชพืช glyphosate isopropylammonium 48% W/V SL สามารถกำจัดวัชพืชประเภทใบแคบ ใบกว้าง และกก ได้ดี ถึงระยะ 60 วันหลังพ่นสาร (Table 7) ขณะที่การพ่นสารกำจัดวัชพืช halosulfuron methyl 75% WG สามารถกำจัดแห้วหมู และวัชพืชประเภทใบกว้างได้ดี แต่ไม่สามารถกำจัดวัชพืชประเภทใบแคบได้ ทำให้วัชพืชสามารถเจริญเติบโตขึ้นมาแข่งขันกับถั่วเขียวได้ เช่นเดียวกับการพ่นสารกำจัดวัชพืช chlorimuron ethyl 10% WP ดังนั้น หากมีการใช้สารชนิดนี้ ควรมีการกำจัดวัชพืชร่วมด้วยหรือพ่นสารกำจัดวัชพืชแบบเลือกทำลายใบแคบ มีผลทำให้จำนวนต้นวัชพืช และน้ำหนักแห้งวัชพืชลดลง แต่ทุกกรรมวิธีที่มีการพ่นสารกำจัดวัชพืชทำให้จำนวนต้นและน้ำหนักแห้งวัชพืชลดลงแตกต่างจากกรรมวิธีไม่กำจัดวัชพืช (Table 8 and 9)

ผลสารกำจัดวัชพืชต่อองค์ประกอบผลผลิตของถั่วเขียว

ความสูงที่ระยะ 30 วันหลังพ่นสาร พบว่าการพ่นสารกำจัดวัชพืช imazapic 24% W/V SL + imazethapyr 5.3% W/V SL มีความสูงถั่วเขียวมากที่สุด และการพ่นสารกำจัดวัชพืช trifloxysulfuron-sodium 10% OD มีความสูงถั่วเขียวน้อยที่สุด เนื่องจากการพ่นสารดังกล่าวมีความเป็นพิษต่อถั่วเขียวอย่างรุนแรง (Table 10)

จำนวนฝักต่อต้น พบว่า การพ่นสารกำจัดวัชพืช imazapic 24% SL, halosulfuron methyl 75% WG, glyphosate isopropylammonium 48% W/V SL และ fomesafen 25% SL + imazethapyr 24% SL มีจำนวนเมล็ดต่อฝักมากที่สุด แต่ไม่แตกต่างทางสถิติกับการพ่นสาร imazethapyr 5.3% SL, cafentrazone ethyl 40% WG และ chlorimuron ethyl 10% WP (Table 10)

จำนวนเมล็ดต่อฝัก พบว่า ทุกวิธีการกำจัดวัชพืชมีจำนวนเมล็ดต่อฝักไม่แตกต่างกัน แต่มากกว่าและแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกรรมวิธีไม่กำจัดวัชพืช (Table 10)

ในด้านผลผลิต พบว่า การพ่นสาร halosulfuron methyl 75% WG , cafentrazone ethyl 40% WG และ chlorimuron ethyl 10% WP glyphosate isopropylammonium 48% W/V SL มีผลผลิตไม่แตกต่างกันทางสถิติ ให้ผลผลิตเฉลี่ย 228.7, 216.4, 219.7 และ 213.3 กิโลกรัมต่อไร่ มากกว่าและแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกรรมวิธีไม่กำจัดวัชพืช ที่มีผลผลิต 188.3 กิโลกรัมต่อไร่ (Table 10)

สรุปผลการทดลองและคำแนะนำ

การทดสอบประสิทธิภาพสารกำจัดวัชพืชเพื่อควบคุมหญ้าในถั่วเขียว สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. สารกำจัดวัชพืชประเภทใช้ก่อนวัชพืชงอก การพ่นสารกำจัดวัชพืช diclosulam 84% WG และ imazapic 24% SL มีความเป็นพิษต่อถั่วเขียวเล็กน้อย ทำการพ่นสารกำจัดวัชพืช diclosulam 84% WG, imazapic 24% SL, imazethapyr 5.3% SL และ imazapic 24% SL+ imazethapyr 5.3% SL สามารถควบคุมหญ้าได้ดีถึงระยะ 30 วันหลังพ่นสาร ส่วน diclosulam 84% WG สามารถควบคุมวัชพืชหญ้าปากสีชมพู และผักเบี้ยหิน และหญ้า ได้ยาวนานถึง 60 วันหลังพ่นสาร

2. สารกำจัดวัชพืชประเภทใช้หลังวัชพืชงอก พ่นระหว่างแถวถั่วเขียว โดยสารกำจัดวัชพืชมีความเป็นพิษเล็กน้อยที่ใบล่างของถั่วเขียว ส่วนการพ่นสารกำจัดวัชพืช glyphosate isopropylammonium 48% W/V SL สามารถกำจัดวัชพืชประเภทใบแคบ ใบกว้าง และกก ได้ดีถึงระยะ 60 วันหลังพ่นสาร ในขณะที่สาร halosulfuron methyl 75% WG และ chlorimuron ethyl 10% WP สามารถกำจัดหญ้า และวัชพืชประเภทใบกว้างได้ดี แต่ไม่สามารถกำจัดวัชพืชประเภทใบแคบได้

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มวิจัยวัชพืช. 2554. *คำแนะนำการควบคุมวัชพืชและการใช้สารกำจัดวัชพืช*. กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. พิมพ์ครั้งที่ 1. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด. กรุงเทพฯ. 149 น.
- Brecke, .B.J., D.O. Stephenson IV and J.B. Unruh. 2005. Control of purple nutsedge (*Cyperus rotundus*) with herbicides and mowing. *Weed Technology*. 19(4): 809-814.
- Holm, L.G., D.L. Plucknett, J.V. Pancho and J.P. Herberger. 1977. *The World's Worst Weeds, Distribution and Biology*. Honolulu, The University of Hawaii Press. 609 p.

Table 1 Evaluation the toxicity of pre-emergence herbicides for mungbean

Treatments	Toxicity of herbicide		
	7 DAA	15 DAA	30 DAA
1. diclosulam 84% WG	5	3	2
2. imazapic 24% W/V SL	2	0	0
3. imazethapyr 5.3% W/V SL	0	0	0
4. halosulfuron methyl 75% WG	0	0	0
5. sulfentrazone 48% W/V SC	0	0	0
6. sulfentrazone 48% W/V SC+ imazethapyr 5.3% W/V SC	0	0	0
7. sulfentrazone 48% W/V SC + imazapic 24% W/V SL	0	0	0
8. imazapic 24% W/V SL+ imazethapyr 5.3% W/V SL	0	0	0
9. Hand weeding at 30 DAA	0	0	0
10. Control	-	0	0

Toxicity of herbicide

0 = normal

1 - 3 = slightly toxic

4 - 6 = moderately toxic

7 - 9 = severely toxic

10 = completely killed

DAA= days after application

Table 2 The effect of pre-emergence herbicides on overall weed control in mungbean

Treatments	Overall weed control		
	15 DAA	30 DAA	60 DAA
1. diclosulam 84% WG	10.0	10.0	9.0
2. imazapic 24% W/V SL	9.0	8.5	8.0
3. imazethapyr 5.3% W/V SL	9.0	8.5	7.5
4. halosulfuron methyl 75% WG	9.0	9.0	8.0
5. sulfentrazone 48% W/V SC	7.5	7.0	6.0
6. sulfentrazone 48% W/V SC+imazethapyr 5.3% W/V SC	7.0	6.5	5.0
7. sulfentrazone 48% W/V SC+imazapic 24% W/V SL	7.0	6.0	5.0
8. imazapic 24% W/V SL+ imazethapyr 5.3% W/V SL	7.0	6.0	5.0
9. Hand weeding at 30 DAA	0.0	8.0	6.0
10. Control	0.0	0.0	0.0

weed control

0 = no control

1 - 3 = slightly control

4 - 6 = moderately control

7 - 9 = good control

10 = completely

DAA= days after application

Table 3 The effect of pre-emergence herbicides on weed number at 30 days after application

Treatments	Number of weed (m ²)		
	<i>Echinochloa colona</i> (L.) Link.)	<i>Trianthema portulacastrum</i> (L.)	<i>Cyperus rotundus</i> (L.)
1. diclosulam 84% WG	0.8 a	0.0 a	2.0 a
2. imazapic 24% W/V SL	0.0 a	0.0 a	9.3 a
3. imazethapyr 5.3% W/V SL	1.5 a	0.3 a	12.3 a
4. halosulfuron methyl 75% WG	6.8 b	0.5 a	2.8 a
5. sulfentrazone 48% W/V SC	4.5 ab	1.0 a	8.3 a
6. sulfentrazone 48% W/V SC + imazethapyr 5.3% W/V SC	3.3 ab	0.3 a	11.5 a
7. sulfentrazone 48% W/V SC + imazapic 24% W/V SL	0.5 a	0.0 a	15.0 a
8. imazapic 24% W/V SL+ imazethapyr 5.3% W/V SL	4.3 ab	0.0 a	9.3 a
9. hand weeding at 30 DAA	0.0 a	0.0 a	0.0 a
10. control	14.5 c	12.8 b	81.3 c
CV. (%)	80.15	32.94	51.87

Means followed by the same letter in column are not significantly different at 5% level by DMRT

DAA= days after application

Table 4 The effect of pre-emergence herbicides on weeds dry weight (g/m^2) at 30 days after application

Treatments	Weeds dry weight (g/m^2)		
	<i>Echinochloa colona</i> (L.) Link.)	<i>Trianthema portulacastrum</i> L.	<i>Cyperus rotundus</i> L.
1. diclosulam 84% WG	0.3 a	0.0 a	0.5 a
2. imazapic 24% W/V SL	0.0 a	0.0 a	5.5 a
3. imazethapyr 5.3% W/V SL	1.3 a	1.0 a	8.8 a
4. halosulfuron methyl 75% WG	5.8 a	1.3 a	2.5 a
5. sulfentrazone 48% W/V SC	5.8 a	1.0 a	7.3 a
6. sulfentrazone 48% W/V SC + imazethapyr 5.3% W/V SC	3.0 a	2.3 a	9.3 a
7. sulfentrazone 48% W/V SC + imazapic 24% W/V SL	0.3 a	0.0 a	12.8 a
8. imazapic 24% W/V SL+ imazethapyr 5.3% W/V SL	2.0 a	0.0 a	5.0 a
9. Hand weeding at 30 DAA	0.0 a	0.0 a	0.0 a
10. Control	11.0 b	46.0 b	129.0 b
CV. (%)	88.14	61.74	81.01

Means followed by the same letter in column are not significantly different at 5% level by DMRT

DAA= days after application

Table 5 Effect of pre-emergence herbicides on plant height (cm) seed yield (kg.rai⁻¹) and yield components of mungbean

Treatments	plant height (cm)	pod	Seed/pod	Yield (kg.rai ⁻¹)
1. diclosulam 84% WG	26.0 c	20.9 a	12.3 b	294 ab
2. imazapic 24% W/V SL	38.4 ab	16.4 ab	16.4 a	293 ab
3. imazethapyr 5.3% W/V SL	47.0 a	21.6 a	14.3 ab	306 a
4. halosulfuron methyl 75% WG	39.5 ab	16.5 ab	14.5 ab	299 ab
5. sulfentrazone 48% W/V SC	39.2 ab	13.2 ab	12.3 b	201 bc
6. sulfentrazone 48% W/V SC + imazethapyr 5.3% W/V SC	35.8 b	15.3 ab	12.7 b	190 c
7. sulfentrazone 48% W/V SC + imazapic 24% W/V SL	31.2 b	12.3 ab	12.7 b	227 b
8. imazapic 24% W/V SL+ imazethapyr 5.3% W/V SL	33.2 b	16.0 ab	13.6 ab	210b
9. Hand weeding at 30 DAA	35.9 b	20.8 a	11.7 b	222 b
10. Control	30.2 c	15.3 b	9.5 b	178 c
C.V.(%)	12.08	21.86	14.93	21.5

Means followed by the same letter in column are not significantly different at 5% level by DMRT

DAA= days after application

Table 6 Evaluation the toxicity of post-emergence herbicides for mungbean

Treatments	Toxicity of herbicide	
	7 DAA	15 DAA
1. imazapic 24% W/V SL	0	0
2. imazethapyr 5.3% W/V SL	0	0
3. halosulfuron methyl 75% WG	0	0
4. cafentrazone ethyl 40% WG	0	0
5. chlorimuron ethyl 10% WP	0	0
6. trifloxysulfuron-sodium 10% OD	0	0
7. glyphosate isopropylammonium 48% W/V SL	0	0
8. fomesafen 25% W/V SL+ imazethapyr 24% W/V SL	0	0
9. imazapic 24% W/V SL+ imazethapyr 5.3%W/V SL	0	0
10. Hand weeding at 30 DAA	0	0
11. Control	0	0

Phytotoxicity

0 = normal

4 - 6 = moderately toxic

10 = completely killed

DAA= days after application

1 - 3 = slightly toxic

7 - 9 = severely toxic

Table 7 The effect of post-emergence herbicides on overall weed control in mungbean

Treatments	Overall weed control		
	15 DAA	30 DAA	60 DAA
1. imazapic 24% W/V SL	10.0	9.0	8.0
2. imazethapyr 5.3% W/V SL	9.0	8.5	8.0
3. halosulfuron methyl 75% WG	9.0	9.0	8.5
4. cafentrazone ethyl 40% WG	9.0	9.0	8.0
5. chlorimuron ethyl 10% WP	9.5	9.0	6.0
6. trifloxysulfuron-sodium 10% OD	7.0	6.5	5.0
7. glyphosate isopropylammonium 48% W/V SL	7.0	9.0	8.5
8. fomesafen 25% SL+ imazethapyr 24% SL	7.0	6.0	5.0
9. imazapic 24% W/V SL+imazethapyr 5.3% W/V SL	9.0	8.0	6.0
10. Hand weeding at 30 DAA	0.0	9.0	8.0
11. Control	0.0	0.0	0.0

weed control

0 = no control

1 - 3 = slightly control

4 - 6 = moderately control

7 - 9 = good control

10 = completely

DAA= days after application

Table 8 The effect of post-emergence herbicides on number of weed at 30 days after application

Treatments	Number of weed (m ²)		
	<i>Echinochloa colona</i> (L.) Link.)	<i>Trianthema portulacastrum</i> L.	<i>Cyperus rotundus</i> L.
1. imazapic 24% W/V SL	1.5 a	2.0 a	3.0 a
2. imazethapyr 5.3% W/V SL	0.3 a	2.0 a	6.0 a
3. halosulfuron methyl 75% WG	32.8 c	1.5 a	3.0 a
4. cafentrazone ethyl 40% WG	43.3 c	0.3 a	22.0 b
5. chlorimuron ethyl 10% WP	48.5 c	0.8 a	1.0 a
6. trifloxysulfuron-sodium 10% OD	14.3 a	0.3 a	7.8 a
7. glyphosate isopropylammonium 48% W/V SL	2.0 a	1.0 a	7.8 a
8. fomesafen 25% SL+ imazethapyr 24% SL	25.3 b	1.0 a	31.0 b
9. imazapic 24% W/V SL+ imazethapyr 5.3% W/V SL	0.5 a	3.3 a	16.5 ab
10. Hand weeding at 30 DAA	2.0 a	0.0 a	6.5 a
11. Control	56.8 c	19.0 b	84.8 c
CV. (%)	91.26	66.24	137.20

Means followed by the same letter in column are not significantly different at 5% level by DMRT

DAA= days after application

Table 9 The effect of post-emergence herbicides on weeds dry weight at 30 days after application

Treatments	Weeds dry weight (g/m ²)		
	<i>Echinochloa colona</i> (L.) Link.	<i>Trianthema portulacastrum</i> L.	<i>Cyperus rotundus</i> L.
1. imazapic 24% W/V SL	8.0 a	15.8 ab	3.8 a
2. imazethapyr 5.3% W/V SL	0.5 a	22.0 b	2.8 a
3. halosulfuron methyl 75% WG	34.0 c	17.5 ab	2.5 a
4. cafentrazone ethyl 40% WG	50.3 c	0.5 a	5.8 a
5. chlorimuron ethyl 10% WP	42.0 c	1.5 a	0.8 a
6. trifloxysulfuron-sodium 10% OD	23.3 b	0.8 a	10.8 a
7. glyphosate isopropylammonium 48%W/V SL	2.8 a	2.3 a	8.3 a
8. fomesafen 25% SL+ imazethapyr 24% SL	49.3 c	8.0 a	1.3 a
9. imazapic 24% W/V SL+ imazethapyr 5.3% W/V SL	0.3 a	26.0 b	6.0 a
10. hand weeding at 30 DAA	0.5 a	0.0 a	3.5 a
11. control	106.3 b	65.3 c	149.5 b
CV. (%)	95.52	105.60	133.47

Means followed by the same letter in column are not significantly different at 5% level by DMRT

DAA= days after application

Table 10 Effect of post-emergence herbicides on plant height (cm) seed yield (kg.rai^{-1}) and yield components of mungbean

Treatments	plant height (cm)	pod	Seed/pod	Yield (kg.rai^{-1})
1. imazapic 24% W/V SL	36.7 ab	20.4 a	12.5 ns	186.4 b
2. imazethapyr 5.3% W/V SL	37.8 ab	19.9 ab	12.5	204.2 ab
3. halosulfuron methyl 75% WG	35.2 ab	21.8 a	12.1	228.7 a
4. cafentrazone ethyl 40% WG	40.8 a	19.2 ab	11.9	216.4 a
5. chlorimuron ethyl 10% WP	31.6 b	19.4 ab	12.7	219.7 a
6. trifloxysulfuron-sodium 10% OD	25.8 c	13.3 c	12.0	91.2 c
7. glyphosate isopropylammonium 48% W/V SL	44.7 a	23.6 a	12.4	213.3 a
8. fomesafen 25% SL+ imazethapyr 24% SL	39.3 ab	24.1 a	12.4	204.2 ab
9. imazapic 24% W/V SL+ imazethapyr 5.3% W/V SL	48.9 a	18.0 b	12.1	196.0 b
10. Hand weeding at 30 DAA	40.6 a	18.3 b	11.9	207.0 ab
11. Control	13.3 c	14.3 c	10.4	188.3 b
C.V.(%)	36.7	20.4	3.5	11.48

Means followed by the same letter in column are not significantly different at 5% level by DMRT

DAA= days after application